

Οι Άνθρωποι του Βορρά : Βίκινγκς Η ιστορία τους

Συνέντευξη στον **Ελπιδοφόρο Ιντζέμπελη**

Η Ελένη Σαραντίτη γεννήθηκε στη Νεάπολη Λακωνίας, από δεκαοκτώ χρονών όμως ζει στην Αθήνα. Έμαθε βιβλιοθηκονομία και αγγλικά στην Αγγλία, δούλεψε στον ΟΑΕΔ και στην Ελευθεροτυπία για 30 χρόνια. Τώρα συνεργάζεται με το περιοδικό Diastixo.gr, ενώ αρθρογραφεί και στην ηλεκτρονική εφημερίδα Press Publica. Στο Bookbar.gr έχουν αναρτηθεί κείμενα που έγραψε επισκεπτόμενη σπίτια-μουσειά διάσημων και αγαπημένων συγγραφέων σε πολλές χώρες. Έχει αρθρογραφήσει σε εφημερίδες της Αθήνας, συνεργάστηκε με το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, και έγραψε βιβλία για παιδιά, εφήβους και ενήλικους. Τρία από τα βιβλία της έγιναν σίριαλ, όπως «Ο κήπος με τ' αγάλματα», ενώ έχει τιμηθεί με έγκυρα βραβεία (Έπαινος της ΟΥΝΕΣΚΟ σε παγκόσμιο διαγωνισμό, Κρατικό Βραβείο, Βραβεία Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου και Βραβείο της Ελληνικής Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων). Αποσπάσματα από βιβλία της περιλαμβάνονται σε σχολικά βιβλία, όπως στο Ανθολόγιο Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου και στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' τάξης των ΕΠΑΛ. Το βιβλίο «Οι Άνθρωποι του Βορρά: Βίκινγκς» (Εκδόσεις Πατάκη), που μας έδωσε την αφορμή για τη συζήτηση αυτή, είναι το 18ο έργο της. Έχει έτοιμο υλικό για τρία ακόμη βιβλία.

Πώς ξεκίνησε η ιδέα της συγγραφής του βιβλίου σας για τους Βίκινγκς ;

Οι παλαιοί δεσμοί μου με τις χώρες του Βορρά ευθύνονται. Τους οποίους είχα αποκτήσει χάρη σ' ένα βιβλίο. Χάρη σ' αυτό, είδα τον νου μου να καλπάζει για εκεί όπου ο ήλιος κάνει το χιόνι αργυρό-χρωμο και δωρίζει σε ουρανό και θάλασσα το χρώμα της ακουαμαρίνας. Ήμουν 13 ετών, αγόρταγ με τα βιβλία. Χειμώνας, βοριάς λυσσαλέος. Και βροχή. Στον ανεμόδαρτο κάμπο, σε αγροικία φίλων, και στην εταζέρα της σάλας, το είδα. Το βιβλίο. Άπλωσα βάρβαρα το χέρι, ανήσυχη μήπως το πάρουν μαζί τους τα στοιχεία της φύσης. Τίτλος Η βασίλισσα του χιονιού. Πιο κάτω: Υπό Χανς Κρίστιαν Άντερσεν. Εκδόσεις του Αστέρος. Εν Αθήναις. Στη σελίδα όπου και η ταυτότητα του βιβλίου, η λέξη Sneedronningen (Η βασίλισσα του χιονιού) στη δανική, τη γλώσσα του μεγαλύτερου παραμυθά των νεότερων χρόνων... Και δεν πέρασε ώρα ως να μηνύσω στο πλήρωμα του μυστικού μου πλεούμενου πως φθάνω ο μηχανικός, ψημένος ναυτικός, είχε ήδη λάβει το παράγγελμα: «Πρόσω ολοταχώς». Για τις χώρες του Βορρά οπωσδήποτε και προς αναζήτηση της θαρραλέας Γκέρντα, που έκτοτε με έσερνε πίσω της μήνες, ελκόμενη σε ένα γλυκόπικρο ταξίδι ωρίμανσης. Μεγαλώνοντας επισκέφθηκα αρκετές φορές τις σκανδιναβικές χώρες. Τις γνώρισα με γνώρισα. Με τον αδελφό μου Γενικό Πρόξενο της Νορβηγίας στην Ελλάδα, τις έζησα βαθύτερα. Αγαπήθηκα με τον μακρινό τόπο όπου κόκκινα τριαντάφυλλα ανθίζουν στη χιονοθύελλα, αλλά τούτο δεν είναι παράξενο: εκεί, φυτά και ζώα, άνθρωποι και παραδόσεις είναι μεγάλης αντοχής. Έτσι ξεκίνησε η ιδέα της συγγραφής του βιβλίου, με αγάπης παραίτηση - όπως μέχρι τώρα συνέβη με όλα τα έργα μου.

Τι σημαίνει η λέξη «Βίκινγκς» ;

Υπήρχε, πάντα, ασυμφωνία γύρω από την καταγωγή της. Αρκετοί τη συνδέουν με τις λέξεις **viking**, δηλαδή πειρατεία, επιδρομή, και **vikingr** που σημαίνει πειρατής, επιδρομέας. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι το όνομα προέρχεται από την αρχαία νορβηγική λέξη **vig**, δηλαδή κόλπος. Εξάλλου, σε κόλπους ζούσαν. Εκεί έκτιζαν τα σπίτια, τα οχυρά τους, εκεί αγαπούσαν, δημιουργούσαν οικογένειες, περιουσίες, καλλιεργούσαν φυτά, μεγάλωναν κατοικίδια· εκεί διασκεδάσαν, αθλούνταν, εκεί λάτρευαν τους θεούς τους. Στους κόλπους επέστρεφαν έπειτα από ταξίδια κοπιαστικά και παρακινδυνευμένα...

Από πού ήρθαν στην Ευρώπη ;

Αν και υπάρχουν αρκετά στοιχεία, ευρήματα και ποιητικές αφηγήσεις ότι η Σκανδιναβία, ειδικότερα η Νορβηγία και η Δανία, κατοί-

κήθηκε από τους προϊστορικούς χρόνους, επειδή οι Βίκινγκς δεν είχαν αναπτύξει τη γραφή, οι περιπέτειες, οι μύθοι, οι δοξασίες των προγόνων τους, μεταδίδονταν προφορικά από τους ίδιους, σαφώς σε κύκλο περιορισμένο.

Αργότερα διαδόθηκαν χάρη σε ορισμένους εγγράμματους και φωτισμένους άνδρες (Ισλανδούς και Δανούς). Αυτοί έκαναν γνωστή στην Ευρώπη τη χαριέστατη και σεβαστή σκανδιναβική μυθολογία. Οι ερευνητές βασίστηκαν σε χειρόγραφα Βυζαντινών χρονικογράφων και σε σημειώσεις ιεραποστόλων ή μοναχών. Στοιχεία αντλήθηκαν και από τις σάγκα, αφηγήσεις που περιλαμβάνουν μύθους και θρύλους ή εποποιίες σε πεζό λόγο. Αξιοπίστη πηγή ήταν και το ρωσικό Πρώτο Χρονικό (12ος αιώνας). Σε σπηλαιογραφίες, υπάρχουν αναφορές περί της παρουσίας στις περιοχές της Σκανδιναβίας γεωργών. Ερευνητές σκανδιναβικών πανεπιστημίων ανέλυσαν το γενετικό υλικό που έλαβαν από τον σκελετό ενός αγρότη και τριών κυνηγών-συλλεκτών, οι οποίοι βρέθηκαν στη Σουηδία και χρονολογούνται πριν από περίπου 9.000-5.000 χρόνια. Μελετώντας και συγκρίνοντας, η επιστημονική ομάδα υποστήριξε ότι οι μεν κυνηγοί-συλλέκτες -λιγότερο εξελιγμένοι- είχαν συγγένεια με τους βόρειους λαούς, ιδίως τους σημερινούς Φινλανδούς, ο δε αγρότης είχε κοινά γονίδια με τους σημερινούς Νοτιοευρωπαίους, όπως τους Έλληνες ή τους Σαρδηνούς. Άρα οι αρχαίοι γεωργοί μετέφεραν από τον Νότο τις γνώσεις και τις καλλιεργητικές τεχνικές τους έως τον Βορρά, ενώ αναμειχθηκαν γενετικά με τους ντόπιους.

Ποιες ήταν οι καθημερινές ασχολίες των Βίκινγκς ;

Οι Βίκινγκς είχαν δικό τους πολιτισμό και συνήθειες, αγαπούσαν την ελευθερία, την οικογένεια, ήταν φιλήσυχτοι. Η κοινωνία τους αποτελείτο από ευγενείς, ελεύθερους πολίτες και ακτήμονες ή δούλους. Οι δούλοι μπορούσαν, με ασήμαντες διαδικασίες, να ελευθερωθούν. Οι ελεύθεροι πολίτες ήταν έμποροι, αγρότες, τεχνίτες και ναυτικοί. Οι ευγενείς, πλοιοκτήτες ή γαιοκτήμονες. Οι γυναίκες των Βίκινγκς είχαν απόλυτη ανεξαρτησία. Όπως συνέβαινε -και συμβαίνει- στους ναυτικούς λαούς αλλά και στους πολεμικούς, αυτές φρόντιζαν γη και οικογένεια. Ωραιότατες, δεν ανέχονταν τη χειροδικία και τη μοιχεία, ενώ είχαν την έγκριση των Αρχών να εγκαταλείψουν τον βάρβαρο ή άπιστο. Δεν είχαν δικαίωμα ψήφου, αλλά απολάμβαναν άλλα προνόμια. Κομψές, με θερμούς τρόπους, θρησκευόνταν έξω στη φύση. Οι άνδρες ήταν ταλαντούχοι υφαντές και πλέκτες. Οι ιερουργίες τους τελούνταν γύρω από δέντρα, στους καταρράκτες, στις πηγές, ενώ γιόρταζαν συναθροισμένοι την πανάρχαια γιορτή της θεάς Γιουλ, κατά το χειμερινό ηλιοστάσιο. Όταν κάποιος Βίκινγκ πέθαινε, οδηγούνταν στα βαθιά νερά με πλοίο αγαπημένο τον παρέδιδαν στη θάλασσα. Οι πλοιοκτήτες ή άρχοντες βυθίζονταν με το πλοίο τους. Δεν γνωρίζουμε εάν ανταποκρίνονται στην αλήθεια οι ιστορίες με τα φλεγόμενα πλοία. Τα παιδιά δεν πήγαιναν στο σχολείο, έμεναν στο σπίτι και έπαιζαν με ξύλινα αλογάκια, ομοιώματα πλοίων ή ζώων, με επιτραπέζια ή ελαφριές ρακέτες. Μεγαλώνοντας ασχολούνταν στα χωράφια, βοηθούσαν στο γνέσιμο και στην υφαντική. Γελούσαν με ανέκδοτα και στιχάκια, με ιστορίες· το καλοκαίρι έπαιζαν μπάλα και κολυμπούσαν. Πολλές γυναίκες Βίκινγκς έπαιρναν τα παιδιά και το νοικοκυριό τους και ακολουθούσαν τους συζύγους στις αποικίες. Τα βράδια του χειμώνα, οι ενήλικες απολάμβαναν τη συντροφιά. Ιστορίες, ζάρια, διαγωνισμοί. Σκι όταν ο τόπος πάγωνε. Κολύμβηση την άνοιξη. Το καλοκαίρι ξιφασκία, σφαιροβολία, τοξοβολία. Στις εορτές κατανάλωναν μπύρα και μιντ (είδος οινόμελου). Έτρωγαν το σούρουπο, κυρίως ψάρια, αλλά και θαλασσο-

πούλια. Η τροφή τους ήταν υγιεινή, φρέσκια και, συγκριτικώς, μια φτωχή οικογένεια Σκανδιναβών τρεφόταν πολύ καλύτερα από μια οικογένεια Άγγλων αγροτών της εποχής. Κυνηγούσαν αγριόπαπιες, ελάφια, αγριογούρουνα. Αγαπούσαν τα άλογα και ήταν εξαιρετικοί αναβάτες. Αγαπούσαν και τους σκύλους, τους οποίους χρησιμοποιούσαν και ως κυνηγούς. Εξέτρεφαν και διασταύρωναν πανάρχαιες ράτσες, γένη που υπάρχουν μέχρι σήμερα. Άλλωστε η μυθολογία τους τιμά ξεχωριστά τα άλογα. Στη Νορβηγία ανακαλύφθηκαν σπηλαιογραφίες όπου απεικονίζονται άνθρωποι με χιονοπέδιλα· χρονολογούνται στο 2.500 π.Χ. Οι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι το σκι ήταν σε χρήση πριν από 6.000 χρόνια, περίπου.

Πώς μετατράπηκαν από αγροτικός λαός σε πολεμιστές που ήταν άφοβοι στις μάχες ;

Οι λόγοι είναι πολλοί και ποικίλοι:

- Ο πληθυσμός της Σκανδιναβίας είχε αυξηθεί και χρειαζόνταν εκτάσεις.
- Λόγω του υπερπληθυσμού, οι φυσικοί πόροι εξαντλούνταν.
- Το έδαφος τους ήταν άγονο και δεν γνώριζαν από λιπάσματα.
- Τους είλκυαν τα χριστιανικά μοναστήρια με τον πλούτο τους. Και όχι μόνον: Έπνεαν μένεα εναντίον των ιεραποστόλων που είχαν βαλθεί να τους εκχριστιανίσουν, αυτούς, τους φανατικούς παγανιστές.
- Μια κλιματολογική αλλαγή έκανε πολλά μέρη φιλόξενα, ενώ παρατηρήθηκε έλλειψη ρέγγας, της βασικής τους τροφής.
- Αναπτύχθηκε το εμπόριο στη βόρεια Ευρώπη και επομένως οι πειρατείες. Οι Βίκινγκς ήταν αδιάστακτοι πειρατές.
- Οι μικρότεροι γιοι δεν κληρονομούσαν τίποτα και έβγαιναν στο «Δάσος των καραβιών» για να αποκτήσουν αγαθά και κύρος.
- Ένας σημαντικός λόγος που έγιναν κορυφαίοι ναυτικοί ήταν ότι, άπαξ και γνώρισαν το ταξίδι, την περιπέτεια, τη μάχη, τον εποικισμό, η καρδιά τους ανήκε στους ωκεανούς και στους άγνωστους τόπους. Ρωμαίοι και ατρόμητοι, ανδρώνονταν με ιστορίες ηρωισμού και ανδραγαθίας. Όταν το επέβαλλε η ανάγκη, πολεμούσαν και οι γυναίκες.

Το βιβλίο δεν είναι ένα μέσο φυγής ή διασκέδασης μόνον. Είναι η ζωή. Είναι η ψυχή· ανθρώπων και εθνοτήτων.

Σε ποιες ευρωπαϊκές χώρες κατοικούσαν ;

Και σε ποιες δεν κατοικούσαν... «πολλών δ' ανθρώπων ίδεν άσπεα και νόον έγνω, / πολλά δ' ο γ' εν πόντω πάθεν άλγεα ον κατά θυμόν...». Ταξίδεψαν σε όλες τις θάλασσες, έπλευσαν όλους τους γνωστούς ποταμούς, έζησαν σε πολλές πόλεις, σε άλλες στέριωσαν, σε άλλες όχι. Το Δουκάτο της Νορμανδίας ιδρύθηκε (911) από τον πολέμαρχο Νορβηγό Βίκινγκ Χρολφ, γνωστό ως Ρόλλο. Οι Φράγκοι τούς ονόμασαν Νορμανδούς, δηλαδή Ανθρώπους του Βορρά. Βίκινγκς από τη Σουηδία και τη Δανία διέσχισαν τους ποταμούς Λόβατ, Δνείπερο, Βόλγα, ώσπου κατέληξαν στις πλούσιες περιοχές της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, όπου Σουηδοί αρχηγοί έγιναν άρχοντες αχανών σλαβικών περιοχών. Τότε οι Ρως ή Ρους (Σκανδιναβοί Βίκινγκς) ίδρυσαν τα πρώτα κράτη του Νόβγκοροντ και του Κιέβου, με συνακόλουθο την πρώτη δυναστεία της Κιεβινής Ρωσίας και έπειτα της Μοσχοβίας.

Οι Άνθρωποι του Βορρά : Βίκινγκς Η ιστορία τους

Εφημερίδα
Η Βούλα & ο Κόσμος της
Αύγουστος 2019

14

Συνέχεια από
τη σελίδα 12

Αφού σταθεροποίησαν την ηγεμονία τους, ο Βλαδίμηρος Α' του Κιέβου, ή Βαλνταμάρ, νυμφεύθηκε τη Βυζαντινή πριγκίπισσα Άννα την Πορφυρογέννητη, αδελφή του αυτοκράτορα Βασιλείου του Β'. Μέσω της ένωσης Βλαδίμηρου και Άννας εισήχθη ο χριστιανισμός στους Ρως, ενώ ο Βλαδίμηρος μεταμόρφωσε τη Ρωσία σε μεγάλη δύναμη... Στη Σκοτία, όπου Νορβηγοί Βίκινγκς είχαν εισβάλει, ζούσαν κατά μεγάλα διαστήματα καθώς αγάπησαν τη χώρα. Στο Δουβλίνο επέδραμαν, αλλά εγκαταστάθηκαν μόνιμα καθιστώντας την πόλη ανθηρό εμπορικό κέντρο και λιμάνι. Σε πόλεις και χωριά της Αγγλίας και της Γαλλίας είχαν εγκατασταθεί με τις οικογένειές τους όπου ζούσαν ειρηνικά, ασχολούμενοι με τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την κεραμική, την υλοτομία, ενώ δημιούργησαν συγγενικές σχέσεις με το τοπικό στοιχείο. Ο Νορβηγός πρίγκιπας και πολέμαρχος Χάραλντ Σίγκουρντσον, μετέπειτα Χάραλντ Γ' της Νορβηγίας, ο τελευταίος Βίκινγκ βασιλιάς, η ζωή του οποίου έγινε μύθος και τραγουδήθηκε, υπηρέτησε ως αρχηγός της επίλεκτης φρουράς των Βαράγγων στην Μίκλαγκαρντ (Μεγάλη Πόλη), στην Κωνσταντινούπολη, όπου έγινε σεβαστός για την οξύνοια, τη γενναιότητα και τα κατορθώματά του. Ο ρόλος του σε σημαντικές νίκες των Βυζαντινών ήταν καθοριστικός. Νορμανδοί Βίκινγκς έκαναν οικογένειες στην Πελοπόννησο.

Άλλοι στην Κεφαλονιά, στην Ήπειρο. Η ακμαία πόλη Γιορκ -Υόρκη- όπου στέφθηκε βασιλιάς ο Κωνσταντίνος Α' ο Μέγας (ο άγιος), αφού δέχθηκε επιθέσεις από Δανούς και Νορβηγούς Βίκινγκς, είδε να εγκαθίστανται άνθρωποι του Βορρά και να ζουν ειρηνικά, με υψηλό πολιτιστικό επίπεδο και κατοικίες όμοιες με τις πατρογονικές τους. Ασχολούνταν με το γνέσιμο του μαλλιού, τη βαφική, τη σιδηρουργική και την αγγειοπλαστική. Το κυριότερο: Τα παιδιά

Συνέντευξη στον **Ελπιδοφόρο Ιντζέμπελη**

τους φοιτούσαν στα τοπικά σχολεία. Ο Δανός Κανούτος ή Κνουτ (Δανία, 980 ή 990 - Σάφτσμπερι, 1035), ήδη εκχριστιανισμένος, γιος του βασιλιά της Δανίας Σβεν Α', βασιλέψε στην Αγγλία επί 19 έτη. Ονομάστηκε Μέγας καθώς επί μοναρχίας του η χώρα γνώρισε πρόοδο, οι κάτοικοι δικαιοσύνη, ενώ έλαβε μια σειρά από μέτρα που ανακούφιζαν τους απόρους, τα ορφανά, τους γέροντες και τους αρρώστους. Ιστορικός της εποχής είχε υπογραμμίσει: «Μολονότι Σκανδιναβός, ο Κνουτ ήταν ο καλύτερος από τους βασιλείς που κυβέρνησαν ποτέ την Αγγλία». Σχετικώς με το ποιους τόπους επισκέφθηκαν ή επέδραμαν, αναφέρει: Γαλλία, Νήσοι Φερόες, Νήσοι Σκοτίας (Σέτλαντ), Ιρλανδία, Σκοτία, Ολλανδία, Ισπανία, Αφρική, Ιταλία, Βαγδάτη, Ανατ. Καναδάς, ΗΠΑ (Ουάσιγκτον), Φινλανδία, σλαβικές χώρες, Βυζάντιο, Ανατ. Βαλτική, Γροιλανδία, Ιερουσαλήμ (Άγιοι Τόποι), Αρμενία, Περσία, Αραβία, Ελλάδα κ.ά.

Γιατί οι χριστιανικοί λαοί της Ευρώπης αντιμετώπιζαν τους Βίκινγκς ως ικανότατους πολεμιστές αλλά συνάμα αμόρφωτους, χωρίς να φεΐδονται ειρωνείας ;

Μα είχαν άγνοια περί των Σκανδιναβών· οι ιστορικοί, επειδή οι εθνότητες αυτές ήταν απομονωμένες, δεν ασχολήθηκαν, έως και τον ύστερο Μεσαίωνα, μαζί τους. Η γνωριμία έγινε σε χρόνους δύσκολους και ήταν εκρηκτική. Αλλόθρησκοι, αλλογενείς, αποφασιστικοί, αδίστακτοι. Και ελευθεριάζοντες. Εντούτοις, στην Ισλανδία λειτουργούσε από το 930 το γνωστό Αλθίνγκι, το αρχαιότερο κοινοβούλιο στον κόσμο, ως νομοθετικό και δικαστικό όργανο. Και δεν ήταν μόνο οι «κρασσοσακούλες», οι «πελεκυφόροι», οι «άξεστοι». Ήταν ονομαστοί έμποροι, ταλαντούχοι τεχνίτες και ναυπηγοί, είχαν πλούσια, ποιητική μυθολογία και ευφάνταστη θρησκεία: ακόμη, ξεχωριστή επική ποίηση και λαϊκή μουσική. Τέλος, ζούσαν σε μια ανοικτή, δημοκρατική κοινωνία.

Γράφετε ότι είχαν εποικίσει και την Αμερική από τα τέλη του 9ου αιώνα. Μπορείτε να μας πείτε λίγα λόγια γι' αυτή την εποίκηση ;

Είναι αποδεδειγμένο. Υπάρχουν δε αποκατεστημένοι οικισμοί τους που παραπέμπουν σε αυτούς του ώριμου Μεσαίωνα. Είναι γνωστός και ο εξερευνητής, που πρώτος από τους Ευρωπαίους πάτησε το πόδι του στον Καναδά το 1000 μ.Χ.: Λέιφ Έρικσον ή Τυχερός. Από τους ηγέτες των Βίκινγκς. Νωρίτερα, Νορβηγοί με αρχηγό τον Μπιόρνι Χέρχολφσον, ξεκινώντας για τη Γροιλανδία, παρέκκλιναν από την πορεία τους. Η τρικυμία τούς έσπρωχνε και οι άνεμοι τους κατεύθυναν προς Καναδά. Έτσι, η απέραντη χώρα ανακαλύφθηκε τυχαία· πλην όταν ο Χέρχολφσον αντίκρισε τις ακτές, αντιλήφθηκε το λάθος του και ανέκρουσε πρύμναν. Ο Βίκινγκ Λέιφ Έρικσον, ακούγοντας για την περιπέτεια, αποφάσισε να γνωρίσει τον τόπο και ζήτησε πληροφορίες. Ο Μπιόρνι εξήγησε τη φαντασία του Λέιφ, ο οποίος οργάνωσε αποστολή αγοράζοντας το πλοίο του Μπιόρνι και απέπλευσε το έτος 1000. Φθάνοντας στην άγνωστη γη αντίκρισαν βραχώδεις εκτάσεις, όπου ζούσαν λευκές αλεπούδες. Ο τόπος ταυτίζεται με τη νήσο Μπάφιν. Συνεχίζοντας νότια, άραξαν σε ήρεμη τοποθεσία με γλυκύτερο κλίμα και τρεχούμενα νερά. Ήταν η σημερινή χερσόνησος Λαμπραντόρ. Όσο κατέβαιναν ο καιρός γινόταν φιλικός, η γη ομορφότερη· κατάφυτη δε από καρπούς της βάτου, που θύμισαν στον Λέιφ αμπέλια. Έτσι την ονόμασε Βίνλαντ (Γη της Αμπέλου). Εκεί εγκαταστάθηκε. Το μαρτυρούν τα ερείπια του οικισμού και ευρήματα όπως τοιχοποιίες, οικιακά σκεύη... Οι ιστορικοί ταυτίζουν την περιοχή με τον κόλπο του Αγίου Λαυρεντίου των Ηνωμένων Πολιτειών. Προηγουμένως, το 950, Βίκινγκς Ισλανδοί έφθασαν στις ακτές των ΗΠΑ, όπου ήλθαν σε επαφή με τους αυτόχθονες, αλλά συγκρούονταν συχνά. Το γεγονός της προσέγγισης μαρτυρείται από επιγραφή που βρέθηκε στην περιοχή της Ουάσιγκτον και από νόμισμα που ανακαλύφθηκε σε καταυλισμό: ήταν ασημένιο, είχε χριστιανικό σταυρό σε κύκλο και προερχόταν από τη Νορβηγία. Έτσι εδραιώθηκε η πεποίθηση ότι και άλλα πλοία των Βίκινγκς είχαν πλευρίσει τις ακτές των ΗΠΑ, προχωρώντας σε συναλλαγές με ντόπιους. Καθώς όμως οι Σκανδιναβοί δεν είχαν επαφές με τα κράτη της νότιας Ευρώπης, οι κατακτήσεις και οι οικισμοί δεν γνωστοποιήθηκαν και χρειάστηκε να περάσουν δύο ακόμη αιώνες για να ανακαλυφθεί η Αμερική... για δεύτερη φορά από τον Χριστόφ. Κολόμβο!

Έχετε διαγράψει μια σπουδαία πορεία στα ελληνικά γράμματα. Είσατε ικανοποιημένη από αυτή τη διαδρομή ;

Σας ευχαριστώ που χαρακτηρίζετε τη θητεία μου στα ελληνικά γράμματα σπουδαία. Δεν είναι, όμως. Καλή, ναι. Έντιμη. Με καρδιά. Και με ιδιαίτερη προσήλωση στη γλώσσα· τη λατρεύω. Αγαπώ να α-

νασύρω μια μια τις λέξεις, να τις συγκρίνω, να τις ταιριάζω, να τις θαυμάζω, να τις βλέπω εμπρός μου ζωντανές. Μαργαρίτάρια αλιευμένα στον Περσικό! Αυτή την ευτυχία μού την έδωσε απλόχερα η συγγραφή και αυτή είναι η ικανοποίησή μου - η μέγιστη. Ευνόητο είναι ότι χαίρομαι όταν γνωρίζω αναγνώστες: νέους ή ώριμους. Νιώθω ότι πλέουμε δίπλα δίπλα, κωπηλατώντας σε μονόξυλα, κατά μήκος ανήκουστων και ανίδωτων ποταμών. Εξάλλου και το βιβλίο πλεύση δεν είναι; Οπωσδήποτε για τον συγγραφέα. Και, δίχως άλλο, για τον αναγνώστη.

Σας γνωρίζουμε ως συγγραφέα που διαλέγει προσεκτικά τα θέματά της και, το κυριότερο, δεν βιάζεται.

Τι θα συμβουλευάτε τους νέους συγγραφείς ;

Αυτό που μόλις τώρα είπατε: Να μη βιάζονται. Να προσέχουν, επιλέγοντας θέματα που γνώρισαν καλά πρώτα που τα σεβάστηκαν έπειτα. Το βιβλίο δεν είναι ένα μέσο φυγής ή διασκέδασης μόνον. Είναι η ζωή. Είναι η ψυχή ανθρώπων και εθνότητων. Μεσ στις σελίδες του πρέπει να διακρίνεις τ' αχνάρια και τις προσπάθειες του καθενός. Την ευαισθησία του σε ό,τι ωραίο και αληθινό. Την περίσκεψη σε όσα πληγώνουν. Και να διαβάζουν. Πολύ και με λαχτάρα. Και ας μη βιάζονται η περίοδος της συγγραφής είναι μια ευτυχισμένη περίοδος, όπου κυοφορούνται τα πάντα και όλα δοκιμάζονται. Και γνώση και αίσθημα, κατανόηση και συγκράτηση.

Και δεν ήταν μόνο οι «φρασεολογίες», οι «τελεωφόροι», οι «άξεστοι». Ήταν ονομαστοί έμποροι, ταλαντούχοι τεχνίτες και ναυπηγοί, είχαν πλούσια, ποιητική μυθολογία και ευφάνταστη θρησκεία: ακόμη, ξεχωριστή επική ποίηση και λαϊκή μουσική.

Γιατί η ιστορία εξακολουθεί να γοητεύει τον Έλληνα αναγνώστη ;

Πρώτον και κύριον, είμαστε λαός που δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ιστορίες. Εξ υπαρχής. Και με το δικό μας. Προικισμένοι με γόνιμη και χαρίεσσα φαντασία, οι Έλληνες αδυνατούσαν να ζήσουν χωρίς ιστορίες. Εξάλλου, ετούτος ο λαός δημιούργησε ιστορία φωτοβόλο. Και οι μεγάλοι ποιητές μας ιστορία αφηγήθηκαν. Και τάχα οι παραμυθάδες; Με λαό αξεδίψαστο και ακάματο ταξιδιάρη γινόμαστε, μακρινοί έστω, μάρτυρες μαχών με ήρωες ακαταγώνιστους, με θεούς και θεές να σμίγουν μαζί τους, ταξιδεύουμε σε τόπους σαν την «Εσχάτη Θούλη», τη μυθική. Η «πεπηγυία» θάλασσα θα μας πποήσει; Και σήμερα πλεούμενα ελληνικά στο Ακρωτήριο Χορν ή στη Θάλασσα της Κίνας, στον Ινδικό, ανοικτά της Παταγωνίας, αρόδο της Νήσου του Πάσχα, άλλοτε πλησίον της Νήσου των Αηδονιών, τα πληρώματα να πλαντάζουν από νοσταλγία και να λένε ιστορίες να ημερεύουν και να μισοκλείουν τα **πίνα από αράνης κόνο. Οι Έλληνες ήταν ανέκαθεν παρόντες στους δρόμους -χι στους παράδρομους- της ιστορίας, ενστικτωδώς θεωρώντας ότι η εξέλιξη του ανθρώπινου όντος μέσα στον χρόνο, και η αναμέτρησή του με αυτόν, είναι η ύψιστη και η ιερή**

γνώση του. Ως εκ τούτου, τα βιβλία της ιστορίας πάντα θα ασκούν γοητεία στον Έλληνα αναγνώστη.

Ποιο βιβλίο διαβάσατε τελευταία και σας έκανε εντύπωση ;

Επιλέγω να σας αναφέρω τρία, ανάμεσα στα βιβλία που με εντυπωσίασαν τελευταίως: Οι Πέρσες: Από την Περσέπολη στην Τεχεράνη των Τζέφρυ Πάρκερ και Μπρέντα Πάρκερ (μτφρ. Παναγιώτης Σουλτάνης, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης), Η μυστική ζωή των δέντρων του Peter Wohlleben (μτφρ. Γιώτα Λαγουδάκου, Εκδόσεις Πατάκη) και Οδηγίες για οικιακές βοηθούς της Lucia Berlin (μτφρ. Κατερίνα Σχινά, Εκδόσεις Στερέωμα).

Ποια συμβουλή σας έχουν δώσει οι γονείς σας και ακόμη την τηρείτε ;

Οι γονείς μας δεν συνήθιζαν να μας δίνουν συμβουλές. Ήμαστε πέντε παιδιά, και δυο που χάθηκαν στα χρόνια της Κατοχής, οπότε πού καιρός... Όμως πιστεύω ότι η καλύτερη συμβουλή ήταν ο τρόπος που ζούσαν: Δεν είχαν διαφορές, δεν μάλωσαν ποτέ μεταξύ τους, μας φρόντιζαν όσο και όπως πρέπει, ήταν ήπιοι άνθρωποι, καλοί φίλοι, εργατικοί, καλοί χριστιανοί, σεμνοί, φιλόξενοι. Τι άλλο να σας πω; Στο σπίτι κυριαρχούσε η αγάπη. Και ο σεβασμός. Τους ευγνωμονώ. Κοίμιζαν και τάζαν στο σπίτι τους αναγκεμένους. Μια νέα Ρουμάνια ετοιμόγεννη, περαστική, την πήραμε σπίτι μας και την ξεγέννησαν η μητέρα με τη γιαγιά μου. Ξημέρωνε Χριστούγεννα. Σαν να γεννήθηκε ο Χριστός στο κρεβάτι των γονιών μας. Ο πατέρας μας ήταν θαλασσινός. Μου έλειπε. Και ακόμη μου λείπει. Μας αποχαιρέτησαν νεότατοι... Για την ενδιαφέρουσα συζήτηση σας ευχαριστώ πολύ, αγαπητέ κ. Ιντζέμπελη.

Βιβλίο «Οι Άνθρωποι του Βορρά : Βίκινγκς - Η ιστορία τους» : Εκδόσεις Πατάκη.